

‘DE TIJDEN VERANDEREN EN WIJ VERANDEREN MET DE TIJDEN’. Het is een oud, Latijns, spreekwoord dat nog steeds van toepassing is.

DE BEDOELING VAN DEZE BROCHURE

In een interview met Leszek Kolakowski, een Poolse professor in Oxford, die zich indertijd van het communisme had afgekeerd, las ik de uitspraak: ‘Het gros van de mensen denkt niet na, maar laat het leven over zich komen’. Als ik die uitspraak wel eens in gezelschap vertel wordt die vaak nog bevestigd ook. Ik vind dat erg. Ik vind dat dat niet waar mag zijn, tenzij mensen in zulke beroerde omstandigheden moeten leven dat er niets anders opzit. We zijn wezens begaafd met verstand, wil, zintuigen en emoties en gevoel. Die zijn er om te benutten voor de vormgeving aan ons eigen leven. We zijn als sociale wezens met onze talenten ook voor het leven met elkaar verantwoordelijk.

De bedoeling van deze brochure is om aan parochianen van cluster Morgenster aan te geven hoezeer onze samenleving sinds de 2e wereldoorlog (1940-1945) veranderd is en hoezeer dit vraagt om een daarbij passende vormgeving van geloof en Kerk. Daaraan gekoppeld de vraag om mee te denken over hoe het verder moet, want we zijn samen ook daarvoor verantwoordelijk.

OPZET van de paragrafen.

1. In grote trekken worden de veranderingen in de samenleving beschreven;
2. Een andere positie van geloof en kerk.
3. Pogingen om de ‘kerk bij de tijd te brengen.
4. Kerk als ‘eigendom van de Heer’.
5. ‘De vreugd van het Evangelie’.
6. Van fijnmazige parochiestructuur naar federatie en fusie
7. Een vitale geloofsgemeenschap.

NB. Er zijn parochianen die klagen over het moeilijk kunnen begrijpen van teksten uit de H. Schrift. Waar ze worden benut, probeer ik enige uitleg ervan te geven.

1. 1. VERANDERINGEN IN DE SAMENLEVING.

DE TOENAME VAN DE WELVAART

Er is sinds de 2e wereldoorlog (1940-1945) wereldwijd veel veranderd. Voormalige kolonies zijn zelfstandige landen geworden. Naast gevestigde machten zoals de VS en Rusland, is een Europese Unie tot stand gekomen en zijn er machten volop in opkomst zoals China, India en Brazilië.

Ik beperk me in wat volgt tot onze Westerse kant van de wereld en onze eigen samenleving ook al kunnen we onze ontwikkeling eigenlijk niet meer denken los van wat er verder in de wereld gebeurt.

Wat er ook van zij, we zijn sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw enorm gegroeid in welvaart. We zijn via TV, internet, sociale media beter geïnformeerd, onze huizen zijn comfortabeler ingericht, onze mobiliteit is enorm toegenomen. We dragen 'gemakkelijke' kleding en schoeisel. We kunnen kiezen uit een enorm aanbod aan voedsel en drank.

De economische ontwikkeling heeft een hoge vlucht genomen. Nederland is een van de welvarendst landen van de wereld geworden al is de welvaartsverdeling niet zoals ze zou moeten zijn. Er zijn medeburgers, die leven beneden de armoedegrens; opgenomen in schuldhulpverlening, aangewezen op voedselbanken, kansarmen enz.

Mede door de toename van de welvaart is ook maatschappelijk veel veranderd.

Oude traditionele structuren zoals familiebanden, beroeps- en verenigingsverbanden,

dorpse samenhangen staan onder druk. Inkopen doen we elders. Een aantal dorpswinkels is verdwenen. Verbindingen tussen mensen zijn flexibeler geworden, individueeler gericht.

Ook posities in de samenleving blijven veranderen. Denk bv. aan de inbreng van vrouwen, . Ze zijn in toenemende mate deel gaan nemen aan het bedrijfsleven, het hoger onderwijs, de politiek, het maatschappelijk leven en bekleden daarin hoge posities. Ook zijn veel mensen deel gaan nemen aan het onderwijs en beter geschoold.

De samenstelling van onze dorpen is veranderd. Mensen van elders zijn bij ons komen wonen. Jongeren gaan elders studeren en vinden er werk. De betrokkenheid op elkaar is onder invloed van de tijdgeest afgenomen. Je hoort dorpsbewoners zeggen: We weten vaak niet eens meer wie in onze straat woont. We leven meer 'op onszelf'.

Landelijk is de samenstelling van onze bevolking veranderd. Mensen van andere culturen en godsdiensten zijn medelanders geworden. We ondergaan hun invloed.

TOENAME VAN HET 'GEVOEL VAN VRIJHEID'.

De groei in welvaart heeft voor de meesten van ons geleid tot een sterker gevoel van vrijheid om het eigen leven in te richten en er een eigen mening op na te houden.

NB. Weliswaar is het goed voor ogen te houden dat we van vele kanten worden beïnvloed, zoals door wat ons overkomt, door de media, het nieuws, door praatprogramma's . We ondergaan de invloed van de reclame, die ons vóórhoudt wat goed voor ons is of wat we zeker niet mogen missen.

In het verleden, tot en met de jaren vijftig van de vorige eeuw, droegen vier 'zuilen' (liberalen, socialisten, katholieken en protestanten) onze samenleving. Ze oefenden hun invloed uit tot in het maatschappelijk leven via eigen vakbonden, jeugd- en culturele verenigingen en politieke partijen. Dat is anders geworden. Men spreekt tegenwoordig van een 'ontzuilde' samenleving, of iemand als de socioloog Zygmunt Bauman van een 'vloeibare samenleving'. Hij schrijft: 'Verandering is de enige constante, onzekerheid de enige zekerheid. Dit resulteert in voortdurende onzekerheid en angst voor wat de toekomst brengt' ('Vloeibare tijden' leven in tijden van onzekerheid, Klement Zoetermeer 4e druk 2020)

Naast de nadruk op economische ontwikkeling met als belangrijk instrument de marktwerking, is er meer aandacht gekomen voor het individu, zijn/haar ontwikkeling en prestaties. De opgave van de burger is het om een goede plek in de welvarende samenleving te verwerven met het oog op een zo comfortabel mogelijk leven.

Veel mensen slagen daar, gelukkig. In maar er zijn ook nog steeds kansarmen, mensen die om verschillende redenen niet slagen. Denk aan bewoners van achterstandswijken, aan gehandicapten, aan minder begaafden, aan asielzoekers.

Bovengenoemde factoren –en wellicht zijn er nog meer- ontlokte aan Paus Franciscus in zijn kersttoespraak van 2019 de uitspraak: “we leven niet alleen in een tijdperk van verandering, maar in een verandering van tijdperk”. De tijd van nu omvat ons. We gaan erin mee, bewust en onbewust. Er heerst een ander geesteklimaat dan 70 jaar geleden. Daar zitten veel goede kanten aan van een beter materieel en vaak daarmee samenhangend vrijer leven.

NB. Maar, de nadruk op de groei van economie en welvaart heeft ook zijn nadelen, zeker als we het wereldwijd bekijken. We staan voor grote problemen. Er wordt een uitbuiting van de aarde vastgesteld, aantasting van de natuur, uitstoot van schadelijke stoffen en daardoor aantasting van de leefbaarheid voor mens en dier, nu, maar ook voor de komend generaties.

De grondstoffen die we voor onze welvaart nodig hebben halen we van elders, vaak uit landen in ontwikkeling. De armoede aldaar wordt er niet of nauwelijks minder door. Grote sommen geld verdwijnen in de zakken van corrupte bestuurders. De ‘gewone’ bevolking heeft geen/nauwelijks deel aan de inkomsten van het betreffende land.

In vele landen heerst oorlog en geweld. Daarvan profiteert de wapenindustrie. Er heersen regimes, die ons met verbijstering kunnen vervullen door hetgeen ze ‘hun’ mensen aandoen. En de wereldpolitiek (b)lijkt onmachtig er iet aan te veranderen. En ook in onze eigen wereld is er criminaliteit en zijn er incidenten van geweld en misbruik..

Het lijkt erop, dat onzekerheid, lichamelijke en psychische klachten en angst onder ons toenemen t.g.v. de druk waaronder men leeft

Bij het gevoel van toename van onze vrijheid is de vraag WAT WE ONDER VRIJHEID VERSTAAN en door wie en door wat we daarbij worden beïnvloed?

Onze zogenaamde ‘eigen, vrij gevormde meningen’ zijn vaak minder eigen en vrij dan we denken. En wat ons tot onze keuzes brengt is wellicht onszelf ook niet altijd helder. Het leven is immers eerder complex dan simpel.

In de lessen filosofie in ons Wittemse Grootseminarie leerden we, dat ‘vrijheid’ op de eerste plaats betekent ‘Ja-zeggen tegen je zelf’, tegen je (on)mogelijkheden, tegen de omstandigheden waarin je leeft. Het is het uitgangspunt om verder te komen in het leven. Zelfaanvaarding dus ook al vinden we onszelf en onze omstandigheden niet of verre van ideaal. Daarna pas komt onze vrijheid om –waar het kan- te bepalen wat we met ons leven willen.

SAMENGEVAT: Er is sinds de tweede wereldoorlog veel veranderd

*Ten goede: we zijn welvarender, mobieler geworden; we zijn beter geïnformeerd;

we hebben meer mogelijkheden tot contact; ons gevoel van vrijheid is toegenomen om zelf 't eigen leven in te richten, zelf waarden en normen te kiezen, te geloven en godsdienstig te zijn of niet.

*Daarnaast beseffen we het leven te moeten delen met anderen, ook van elders, asielzoekers, vluchtelingen, (arbeids)migranten. We ondergaan de invloed van andere culturen, godsdiensten, opvattingen. Dat vraagt om aanpassing en is niet altijd even gemakkelijk.

In die veranderingen zijn we/worden we ‘mee’genomen en mee’gegaan’. Wij zelf zijn veranderd, bewust en onbewust’ en we veranderen nog steeds.

DE VRAAG IS NU HOE WE MET DE MATERIËLE EN MAATSCHAPPELIJKE VERANDERINGEN OMGAAN, ZODANIG DAT ZE ‘GEEN SCHADE TOEBRENGEN AAN ONZE ZIEL’?.

Een parochiaan zei onlangs: 'pastoor, er is heel veel veranderd, maar niet veel verbeterd'. Hetzelfde zei iemand in ongeveer dezelfde bewoordingen tijdens vakantie elders.

Vermoedelijk bedoelden ze: 'de aandacht voor elkaar en de interesse in elkaar is niet toegenomen. Integendeel. Men heeft het goed maar leeft aan elkaar voorbij'.

Dat stelt ons voor de vraag: wat we van de veranderingen verwachten en verlangen: Wat hebben de veranderingen ons gebracht? Waar zijn we gelukkig mee? Waar zijn we niet of minder tevreden over? Hebben onze levens en onze verhouding met anderen aan intensiteit en inhoud gewonnen? Of, worden we geleefd en zijn we vervreemd van onszelf? En daarmee ook van de ander/De Ander? Zoeken we naar oriëntatie in geloof en kerk dan moeten we eerst haar positie in onze huidige samenleving nagaan.

1. 2.EEN ANDERE POSITIE VAN GELOOF EN KERK

De gesignaleerde veranderingen hebben de positie van geloof en kerk in de samenleving veranderd. In plaats van het overheersende klimaat van de toenmalige 'zuilen', (christendom, socialisme, liberalisme) kwam een ander klimaat gedragen door economische ontwikkeling en met de mens en zijn prestaties in het middelpunt. Daar kwam overheen, dat de Kerk getroffen werd door schandalen van kindermisbruik, menigmaal met pogingen de schandalen 'onder de mat te vegen' en de veroorzakers te sparen. Dat alles om het prestige van het 'instituut kerk' met zijn hoge morele en spirituele idealen overeind te houden. Maar daaruit blijkt hoezeer de Kerk ook mensenwerk, ontvankelijk voor kwaad, toegankelijk voor macht en misbruik ervan. Degenen die erbij horen kunnen falen. Het bewustzijn -ook al zijn we gelovig- ontvankelijk te zijn voor het kwaad en feitelijk ook kwaad te (kunnen) doen nodigt uit tot bescheidenheid en nederigheid en te vertrouwen op elkaars en God barmhartigheid.

MINDER INVLOED

De Kerk heeft momenteel aanzienlijk minder invloed dan in het verleden. Die invloed betrof de kijk op ons mensenleven en de bestemming ervan. Die invloed strekte zich uit over vele sectoren van 'geestelijk' en maatschappelijk leven. Er was een omvangrijk 'katholiek' verenigingsleven voor jeugd tot ouderen, voor sport en vrije tijd, voor werkgevers tot vakbeweging.

In de eerste tijd na de tweede wereldoorlog leefden we in een klimaat waarin 'God de aanwezige' was. Niet dat we daarmee God in onze binnenzak hadden, dat we Hem dóór hadden. Nee, ook toen bleef God' een ondoorgrondelijk mysterie: God die ons te boven gaat, maar toch ook in ons leeft, geschapen als we zijn naar Gods beeld en gelijkenis.

Door de 'kerkelijke alomtegenwoordigheid met haar richtlijnen' wisten degenen, die bij die kerk hoorden, vrij nauwkeurig wat goed en kwaad was. De berouwvolle biecht was er om ons van ons kwaad vrij te spreken.

Die 'aanwezigheid van God' lijkt voor velen veranderd in 'een afwezigheid van God'. Hij speelt eigenlijk geen/nauwelijks een rol in de manier waarop we leven. God, zoals die ons is verkondigd, lijkt op- afstand geraakt. En als over Hem wordt gedacht of als Hij ter sprake komt, gebeurt dat op de manier die bij de manier van leven in onze tijd past. Het 'godsmodel' van Jezus, die God zijn en onze Vader noemt staat ons daarbij niet onmiddellijk voor ogen. Er zijn andere zaken die onze aandacht in beslag nemen.

ZELFBEPALING

Mensen van onze tijd nemen momenteel de vrijheid om zelf te bepalen wat ze van geloof en kerk vinden, in welke mate ze eraan mee willen doen en er energie in willen steken. In wezen is die vrijheid er altijd geweest. De keuze om gedoopt te willen worden en daarmee toe te treden tot de geloofsgemeenschap van christenen was en is aan ons. Daar zijn we vrij in; maar in het 'katholieke klimaat' van vroeger werden we bijna vanzelf katholiek. Nu wordt dat door velen gezien als een inbreuk op onze individuele vrijheid.

AFGEHAAKTE GEDOOPTEN

Inmiddels zijn heel wat mensen, eertijds door de doop in de Kerk opgenomen, die nu zijn afgehaakt. Geloof en kerk 'zegt' hen niets (meer). Vaak kan dat ook niet, omdat elementaire kennis ontbreekt. Men 'heeft al genoeg aan het leven van alledag' en wil/kan geen 'andere verplichtingen' op zich nemen. Er zijn interesses, die dichter liggen bij 'een goed gevoel' of meer tegemoet komen aan de 'bevrediging van het verlangen van het moment'.

EEN TIJD NIET ZONDER (onduidelijk?) GELOOF.

Is daarmee gezegd, dat er geen geloof meer onder mensen gevonden wordt? Nee. Het zou arrogant zijn dat te beweren. Niemand is 'heer en meester over het geloof van de ander' (2e Korintiërsbrief hst 1, 24).

Maar vaak is niet duidelijk wat onder 'geloof' verstaan wordt. Is dat een vaag besef dat er 'iets' moet zijn dat groter is dan wijzelf? Wordt het geloven ingevuld naar onze eigen maat, naar eigen ideeën, met allerlei elementen van diverse godsdiensten en levensbeschouwingen? Men spreekt tegenwoordig van 'reli-shopping', d.w.z. het uit allerlei godsdiensten en levensbeschouwingen verzamelen wat overeenkomt met de eigen ideeën en wat graag gehoord wil worden.

HET GELOOF VAN CHRISTENEN

Het geloof van christenen is een in zekere zin 'ingevuld' geloof. Het is een geloof in Jezus Christus en zijn manier van leven. Het wordt ons aangereikt in het Evangelie. Het berust op de Godservaring van Jezus, die ons tot God leert bidden als 'Onze Vader'. Ons geloof is niet door onszelf bedacht, maar wel door Jezus en zijn leerlingen in mensentaal aan ons doorgegeven. We worden uitgenodigd om Jezus' Goede Boodschap (=Evangelie) aan te nemen en te leven op diens manier. In het Evangelie wordt dit aangeduid met het 'de uitnodiging tot 'bekering' en 'geloven' Marcus 1, 15. Het betekent dat we onze eigen opvattingen en manier van leven toetsen aan wat Jezus ons vertelt en aan zijn manier van leven.

Van de veranderde positie in de samenleving van nu dienen we ons als christenen, die allen willen omvatten, goed bewust te zijn. We dienen ons af te vragen hoe om te gaan met een wereld waarin (lang) niet iedereen zich '(be)keert' tot Jezus en zijn Evangelie.

1. 3.POGINGEN OM DE 'KERK BIJ DE TIJD' TE BRENGEN

De Goede Tijding (Evangelie) van Jezus' wordt, door degenen die in Hem geloven, van blijvend belang geacht voor onze wereld. Daarom zijn er door alle tijden velerlei pogingen geweest om geloof en kerk op een eigentijdse manier aan de orde te stellen.

In 1958, bijvoorbeeld, werd door paus Johannes XXIII de 2e Vaticaanse Concilie (kerkvergadering) aangekondigd om te proberen de Kerk 'bij de tijd te brengen'. Ze werd gehouden van 1962-1965.

3.1 Onder de vele documenten in die kerkvergadering was ook 'De kerk in de wereld van deze tijd'. Het begint met de woorden: 'Vreugde en hoop, verdriet en angst van de mensen van vandaag, vooral van de armen en van hen die hoe dan ook te lijden hebben, zijn evenzeer de vreugde en de hoop, het verdriet en de angst van de leerlingen van Christus: er is werkelijk niets bij mensen te vinden dat geen weerklank vindt in hun hart'. (n 1)

Met bovenstaande woorden worden gelovigen en 'andersdenkenden' met elkaar verbonden op basis van gezamenlijk mens-zijn. Het biedt ondersteuning voor een respectvolle benadering van onze medemensen, wie ze ook zijn, ook al zijn ze andere overtuigingen toegedaan. Bovendien wordt door de kerk de betekenis erkend van de wereld voor de mensheid en ook voor de kerk (n.44). De kerkvergadering wijst op de voortgang van de wetenschappen, de verborgen schatten in de menselijke cultuur.

De Kerk ziet het als haar opdracht zich positief te verhouden t.a.v. wat er in de wereld gedaan wordt voor de ontwikkeling van ons menselijk bestaan en de overige schepping.

Dat kan ook moeilijk anders want wij geloven, dat God zijn schepping aan ons, zijn mensen, heeft toevertrouwd. Aan de ontwikkeling daarvan werken we allen samen. We leven met alle mensen in déze wereld en horen bij elkaar. Het is een grondslag voor respect en naastenliefde. Maar we doen als christenen de dingen met een eigen insteek, ons geloof in God en diens liefde is tegelijk voor ons dé uitdaging tot liefde voor onze medemens. Om de Kerk, geloofsgemeenschap, op het juiste niveau te houden is ze steeds aan (her)vorming toe.

3.2 In een ander document van dezelfde Kerkvergadering over de Kerk ligt de nadruk na de Inleiding niet op het bestuur van de Kerk maar over het hele 'VOLK VAN GOD PELGRIMEREND SAMEN ONDERWEG..

Jarenlang lag het nadruk op het ambt in de kerk, op bisschoppen, priesters en diakens, nu op het Volk van Gods als geheel. Lidmaatschap daarvan staat voorop. Daarna komen de verschillend functies en posities. Dat betekent dat ieder, die bij het Volk van God behoort 'gezien' en 'erkend mag worden in zijn/haar lidmaatschap, zijn/haar talenten. Ook betekent het, dat ieder die erbij hoort verwacht wordt zijn/haar talenten in te zetten voor het gehele volk waarmee men samen onderweg is. Daar hoort bij, dat van iedere gelovige kan verwacht worden uit te komen voor zijn/haar geloof en ernaar te leven; en dat niet over te laten alleen aan ambtsdragers en kloosterlingen. Het gaat daarbij niet om het uitoefenen van macht maar om dienst; al moeten bestuurders wel kunnen besturen.

3.3 UITGANGSPUNT EN GRONDSLAG VAN DE KERK BLIJVEN DEZELFDE' n.l. haar geloof in de unieke betekenis van Jezus Christus en zijn Goede Tijding (Evangelie) voor een zinvol menselijk bestaan. Jezus is voor ons de mens-geworden liefde van God. Op de vraag waar we ons als christenen in onze tijd kunnen oriënteren, is wat hierboven staat een antwoord.

Over de liefde zegt Jezus zelf in een gesprek met zijn leerlingen: 'Er is geen groter liefde dan je leven te geven voor je vrienden' (Johannes 15,13). Daar is Hijzelf een voorbeeld van. En, als het goed is zijn wij, christenen, door zijn liefde geraakt. Velen hebben zich ingespannen naar zijn voorbeeld te leven en Hem na te volgen. Christenen van alle tijden beleefden en beleven aan Jezus' woord en voorbeeld bevrijding, troost, bemoediging, houvast, perspectief en vreugde. Wat kan de inhoud van die woorden zijn:

-bevrijding van datgene waarin we gevangen (kunnen) zitten.

-troost in de verdrietige momenten van het leven, die er voor iedereen zijn.

-bemoediging in het gaan van de weg in onze moeilijke momenten, die ons in een crisis kunnen brengen, een periode van wikken en wegen.

-houvast in perioden van onzekerheid en twijfel, geborgen als we zijn in Gods liefde .

-perspectief, waar we ons best doen ons door Gods Geest te laten leiden. Want, degenen die zich laten leiden door de Geest zijn medeerfgenamen van Jezus die leeft aan Gods rechterhand. (Romeinenbrief 8,17)

-vreugde, omdat we ons bemind weten door God, die mens is geworden in Jezus Christus.

'Terwijl we zó ons best moeten doen alsof alles van ons afhangt, moeten we er toch van overtuigd zijn dat alles genade', zei mijn vroegere leermeester, pater Manders.

Levend vanuit die houding kunnen ook wij, christenen, dankbaar zijn en genieten van de dingen van het leven en van de verworvenheden van onze tijd, zonder er de slaaf van te worden.

3.4 DE GELOOFSINHOUD VRAAGT OM 'GEBRACHT' TE WORDEN IN TIJD VAN NU. Dat is momenteel niet eenvoudig, en wel beschouwd nóóit eenvoudig. Het vraagt om kennis en beleving van het Evangelie. Het vraagt ook om aanvoelen van wat er in mensen van nu leeft; het aanvoelen van hun verlangen, hun vreugde en verdriet, hun goed en kwaad. En degene die het Evangelie hoort of ermee in contact komt moet er ontvankelijk voor zijn en dat is (lang) niet altijd het

geval. In zijn Evangelie vertelt Matteüs de 'de parabel van het zaad' (Matteüs, hst 13). Het zaad van het Evangelie valt op verschillende soorten bodem. Op de ene bodemsoort kan het gedijen op de ander niet. Het valt tussen distels waar het verstikt, of het raakt overwoekerd. Ook valt het op goede bodem en brengt, al naar gelang, tot honderd procent goede vruchten voort.

Daar komt nog bij dat er ook nog 'onkruid tussen de tarwe groeit'. Het zal mee moeten opgroeien 'tot de tijd van de oogst' (Matteüs 13, 30).

Slechte grond, verstikkende distels, onkruid tussen de goede tarwe, ze doen zich allemaal voor. Daarom is het goed dat we ons bewust worden wie wij als geloofsgemeenschap zijn: wij zijn 'eigendom van de Heer'. Grote heiligen laten ons zien, dat we -bij alle gebreken en tekorten- voorwerp zijn van Gods genade.

1. 4.KERK = '(EIGENDOM) VAN DE HEER'.

Het woord 'Kerk' roept tegenwoordig vaak weerstand op en dan heeft men het meestal over het 'Instituut Kerk', in de ogen van velen een massief bolwerk, van bovenaf geregeerd. Het lijkt echter zinnig om ons de oorspronkelijke betekenis van het woord 'Kerk' voor de geest te halen. Het stamt uit het Grieks en betekent '(eigendom) van de Heer'. Hoe meer we door woord en gedrag laten zien 'eigendom te zijn van de Heer, hoe beter het Evangelie in onze tijd zichtbaar wordt. Het gaat om de kwaliteit van ons christen-zijn.

Waar vinden we daarvoor aanwijzingen?

We gaan daarvoor te rade in de H. Schrift, ons 'handboek met verhalen over de verhouding tussen God en mens die ons richting geven bij de vraag hoe als christenen te leven.

Enkele voorbeelden daarvan waar wij ons aan kunnen oriënteren:

De H. Paulus schrijft meerdere brieven om de jonge geloofsgemeenschappen bij de les te houden en moed te geven. Zo schreef hij ook een brief aan de inwoners van Filippi, een stad aan de Egeïsche Zee in Macedonië.

Paulus vraagt de Filippenzen 'zijn geluk volmaakt te laten zijn door één te zijn in liefde, één in streven, één van Geest. Handel niet uit geldingsdrang of eigenwaan, maar acht in alle bescheidenheid de ander belangrijker dan uzelf. Heb niet alleen uw eigen belang voor ogen, maar ook dat van de ander'. En Paulus vervolgt:

'Laat onder u de gezindheid heersen die Christus Jezus had.

Hij die de gestalte van God had, hield zijn gelijkheid aan God niet vast, maar deed er afstand van. Hij nam de gestalte aan van een slaaf en werd gelijk aan een mens.

En als mens verschenen, heeft hij zich vernederd en werd gehoorzaam tot in de dood – de dood aan het kruis. Daarom heeft God hem hoog verheven en hem de naam geschonken die elke naam te boven gaat, opdat in de naam van Jezus elke knie zich zal buigen, in de hemel, op de aarde en onder de aarde, en elke tong zal belijden: "Jezus Christus is de Heer", tot eer van God de Vader.

Het is niet niks wat hierboven wordt gezegd:

Één in liefde, één in streven, één in Geest; geen geldingsdrang maar bescheidenheid, het belang van de ander voorop. Voorbeeld daarin is Jezus Christus, die van zijn hoge troon omlaag kwam en mens werd als wij. Hij accepteerde zijn levenslot tot en met zijn pijnlijke dood, hem aangedaan door de machten van het kwaad. Door zijn lot te accepteren en door kwaad en dood heen te gaan heeft hij 'leven gewonnen'.

Het (b)lijkt nogal af te wijken van wat ons in onze tijd als heilzaam wordt voorgehouden, nl. vooral te denken aan onszelf, voor onszelf te leven, onszelf in het middelpunt te zetten. Het gevaar is daarbij niet denkbeeldig dat we hoe langer hoe meer 'in onszelf opgesloten' raken en vereenzamen.

Dat laatste is een constatering van mensen, die kritisch naar onze tijd kijken, zoals de Vlaamse psychiater en psychotherapeut, Dirk de Wachter. Hij schreef een boek met als titel: 'De kunst van het ongelukkig zijn'(2019). Daarin staat:

'We moeten aanvaarden dat het leven niet alleen maar leuk is'. En: 'Zonder een band met iemand anders, iemand die je vertrouwt, is het heel moeilijk (over)leven. Toch leven veel mensen zo' (blz.35).

En verder: 'Zonder kwetsbaarheid en gevoeligheid maakt onze samenleving geen schijn van kans. Gevoeligheid stelt ons in staat de ander 'te zien en goed voor hem/haar ' te zorgen' (blz. 72).

Zulke uitspraken brengen ons dicht bij het Evangelie waarin we in Jezus Christus een voorbeeld hebben van acceptatie van zijn levenslot met al zijn kwetsbaarheid. Ondanks dat vertrouwt hij zichzelf toe aan 'zijn en onze Vader in de Hemel'. Hij is gevoelig voor wat ten diepste in Hem omgaat en ziet zijn opdracht in het zijn leven geven voor zijn mensen. Hij is gericht op zijn medemensen en wat in hén omgaat. Hij spreekt bevrijdende woorden en stelt bevrijdende daden. Zijn vertrouwen in God is daarbij onverwoestbaar. Aan het kruis legt Hij zijn geest in Gods hand (Lucas 23, 46).

Zijn we – op Zijn voorbeeld- in woord en daad dienstbaar aan onze wereld dan zijn we EIGENDOM VAN DE HEER.

5 DE VREUGDE VAN HET EVANGELIE

Momenteel lijkt onze wereld niet te staan springen om de Goede Tijding van Jezus. Maar toch:

Paus Franciscus lanceert in 2013 een rondzendbrief 'De Vreugde van het Evangelie'. Hij beschrijft hoe belangrijk het Evangelie voor de mensheid is:

Nr. 1 De vreugde van het Evangelie vult het hart en het leven van allen die Jezus ontmoeten. Allen die zich door Hem laten redden worden bevrijd van zonde, droefheid, innerlijke leegte en eenzaamheid. Met Jezus Christus wordt vreugde geboren en steeds opnieuw geboren. In deze aansporing wil ik de christenen aanmoedigen een nieuwe etappe in het doorgeven van het Evangelie aan te vatten, gekenmerkt door vreugde, en wil ik de toekomstwegen aanwijzen voor de Kerk onderweg in de volgende jaren.

Vanuit zijn zicht op de toestand wereldwijd geeft paus Franciscus aan hoe hij tegen de huidige wereld aankijkt.

Nr 2 De wereld van vandaag met zijn overdadige consumptieaanbod draagt het grote risico in zich van een individualistische droefheid, die voortkomt uit een hart dat eigenlijk alles heeft, maar toch hebzuchtig blijft, oppervlakkig genot nastreeft en het geweten laat afstompen. Als het innerlijk leven alleen met zichzelf bezig is, is er geen openheid op anderen, is er geen plaats voor arme medemensen, wordt Gods stem niet meer gehoord, de stille vreugde van zijn liefde niet meer gesmaakt en het verlangen om goed te zijn niet aangewakkerd. Ook gelovigen lopen dit risico dat reëel en constant aanwezig is. Velen worden er slachtoffer van en veranderen in wrokkige, ontevreden en lusteloze mensen. Dat

is geen keuze voor een waardige manier van leven die vervulling geeft; het is ook niet Gods verlangen voor ons en het is niet het leven in de Geest dat ontspringt in het hart van de verrezen Christus.

Vervolgens nodigt de paus ons uit om, waar en in welke situatie we ons ook bevinden, te streven naar de ontmoeting met Jezus Christus, want naar het woord van paus Paulus VI is 'niemand uitgesloten van de vreugde die de Heer brengt'.

Willen we als Kerk die vreugde van het Evangelie verder brengen dan betekent dat

dat we samen moeten proberen een kerk tot stand te brengen die geloof uitstraalt, vreugde, hoop, liefde en vertrouwen die uitnodigend zijn voor iedereen.

Daarvoor is betrokkenheid nodig:

*op de geloofsgemeenschap die samenkomt om haar geloof te vieren

*om te luisteren naar de verhalen uit de H. Schrift toegepast op onze tijd; en ons daarin te verdiepen. Er is een groot tekort aan kennis omtrent wat het geloven als christenen inhoudt.

*om dienstbaar te zijn aan anderen maar zeker ook aan 'onze huisgenoten in het geloof'

Nu zoveel mensen, ook gelovigen, zijn afgehaakt lijkt de samenhang ook te vragen om een nieuwe opzet, een nieuwe structuur, omdat gelovigen in een groter gebied elkaar nodig hebben.

6 VAN FIJNMAZIGE PAROCHIESTRUCTUUR NAAR FEDERATIE EN FUSIE.

De veranderde positie van geloof en kerk in de huidige samenleving heeft tot tweemaal toe in ons bisdom tot een zogenoemde Blauwdruk geleid, die van 2004-2010 en die van 2010-2020. In de laatste wordt afscheid genomen van de huidige fijnmazige parochiestructuur, omdat deze, ten gevolge van de ontwikkelingen, niet te handhaven is.

Het is de bedoeling dat meerdere, nu nog helemaal zelfstandige, parochies gaan samenwerken in federatieverband, die op de duur overgaat in een fusie.

In ons dekenaat Gulpen was/is al een enige tijd een ontwikkeling aan de gang naar kleinere clusters en kleinere, soms ook grotere, federaties van meerdere parochies. Dat werd al zichtbaar door de benoeming van één pastoor voor meerdere parochies. Pastoor A. Kurris indertijd, na de parochie Eys ook de parochies van Nijswiller en Wahlwiller erbij. Nu vormen de drie samen de cluster Morgenster. Ook de parochies van Gulpen en Wijlre kregen één pastoor, evenals die van Slenaken,

Epen en Mechelen.

De bovengenoemde Blauwdrukken van ons bisdom bouwen voort op een notitie van 2002 in ons bisdom 'Verder op weg naar vitale parochiegemeenschappen'.

Voor de gemeente Gulpen-Wittem is voorzien in een federatie van alle parochies, Uitzonderd Reijmerstok, dat tot de federatie Terlinden-Margraten-Scheulder hoort. Blijven over in Gulpen-Wittem de federatie Epen, Mechelen, Slenaken, nu reeds onder één bestuur en Gulpen-Wijlre op weg naar een federatie onder één bestuur.

Vanaf 1 januari 2022 krijgt cluster Morgenster één federatiebestuur, dat rechtens eindverantwoordelijk is. Het is de bedoeling dat de drie kleine federaties van Gulpen-Wittem over enige tijd opgaan in één grote federatie onder één bestuur. Alle (voormalige) parochies krijgen een parochieraad of –commissie. Binnen het dekenaal bestuur werden op 12 juli 2021 controlerende en uitvoerende taken genoemd op het gebied van secretariaat, financiën, gebouwen en kerkhof. De pastoor-deken van Gulpen wordt pastoor van alle drie de (kleine) federaties. Hij wordt bijgestaan door twee priesters uit India. Ze kunnen worden geholpen door nog vitale gepensioneerden.

7. EEN VITALE GELOOFSGEMEENSCHAP

Wat kan worden verstaan onder een 'vitale geloofsgemeenschap'?

Daar zal verschillend over worden gedacht. Maar hoe men ook denkt, het zal een gemeenschap zijn, die 'God belijdt met het hart en niet met de lippen of met uiterlijkheden' (Jesaja 29, 13, geciteerd door Marcus hst 7, 6 en 7). Het gaat om de uitwerking van het Evangelie op ons leven van alledag. Ons geloof in God houdt tegelijk de uitdaging in te zorgen voor elkaar, vooral voor mensen in nood. Liefde tot God en medemens hangen immers samen.

Dat dit niet simpel is zien we aan aantal mensen, die met Jezus' woorden niet meekonden en hem daarom verlieten (Johannes 6, 60-68). Als Jezus dan aan de 12 apostelen vraagt of ook zij willen vertrekken, antwoordt Petrus in aller naam: 'Heer, naar wie zouden wij gaan. In uw woorden vinden we inderdaad eeuwig leven. We geloven vast en zeker dat U de heilige van God bent'. Dat is het standpunt van de Kerk.

Onze geloofsgemeenschap uit haar geloof –overeenkomstig haar traditie- in : zoals al eerder op het einde van paragraaf 5 aangegeven): het (fysieke) samenkomen voor de viering van het geloof; het samen luisteren naar de verkondiging van het Evangelie en de verdieping ervan; de dienstbaarheid aan medemens en schepping; het aandacht besteden aan het leven in gemeenschap in dorp, buurt en wijk waarin men leeft.

Er zijn echter allerlei moderne methoden ontstaan, die het mogelijk maken om het Evangelie zichtbaar te maken en aan de orde te stellen. Denk aan het streamen (uitzenden) van plaatselijke vieringen. Denk aan media als twitter, facebook, LinkedIn, zoom en team etc. Binnen de federaties zal men zich af kunnen vragen hoe deze te benutten. Gebruik van de moderne media is des te belangrijker vanwege de enorme invloed die ze hebben op wat mensen denken en beleven.

De laatste jaren is er in cluster Morgenster al samenwerking ontstaan:

*er is een Pastoraatsgroep, een denktank, die zich bezig houdt met de vraag wat kan worden gedaan ter bevordering van het leven in de afzonderlijke geloofsgemeenschappen.

*er is een Liturgisch Beraad van parochianen uit de diverse kernen om zich te buigen over de vraag wat er op het gebied van de eredienst in de verschillende kernen mogelijk is. Door het beraad wordt ook een schema van uitvoering besproken en voorgelegd aan parochieraden (en toekomstig kerkbestuur).

*Lectoren die in de plaatselijk geloofsgemeenschappen gebedsdiensten leiden, voorlezen uit de H. Schrift, voorgaan in de voorbede, verdiepen zich al een aantal jaren samen op het werk wat ze doen.

*Op het gebied van de diaconie (dienstbaarheid) komen parochianen uit verschillende kernen bij elkaar om te overleggen welke activiteiten in het maatschappelijk leven men vanuit de kerk kan en wil ondersteunen of welke eigen initiatieven genomen kunnen worden om het welzijn van bewoners te bevorderen, bv. t.a.v. de bestrijding van armoede en eenzaamheid.

AANDACHTSPUNTEN

Gezien de achterstand in kennis en aanvoelen van de geloofsinhoud, zullen we ons best moeten doen in eigen gelederen kinderen, jeugd, ouders, ouderen regelmatig dagen/ avonden van bezinning aan te bieden, waarin het geloof als troost, bemoediging, ondersteuning, vervulling aan de orde komt in een gemoedelijke sfeer. Ook de entourage van dit soort bijeenkomsten zal goed moeten worden verzorgd, zodat men zich er thuis voelt

Ook hier kan men zich afvragen hoe de moderne media te benutten.

Wat onze mentaliteit als gelovigen betreft:

- ?Ons past m.i. in onze tijd een geloofshouding, die ons helpt om geen 'beterwetters te zijn', weliswaar voor ons geloof uit te komen maar het niet aan anderen op te dringen.
- ?Het past ons eerbied en aandacht te hebben voor onze medemensen, hoe ze ook denken, welke ook hun overtuigingen zijn. We delen immers het leven met elkaar.
- ?Waren we in het verleden nogal waakzaam over onze eigenheid als gelovige kerkleden, in de huidige tijd lijken openheid en gastvrijheid van groot belang te zijn vooral waar onverschilligheid onder mensen voor elkaar toeneemt en onderlinge betrokkenheid afneemt.
- ?De nood van en in de wereld is groot; vele grote vragen wachten op oplossing. Aan het zoeken daarnaar moeten we als christen-medeburgers meedoen.

De plaats van de pasto(o)r, priester, diaken, pastoraal werkende.

Genoemden hebben een ambt dat hen door de kerkelijke overheid is toevertrouwd. Van de kerk die paus Franciscus voor ogen staat 'het pelgrimerend Godsvolk onderweg' is de pasto(o)r op de eerste plaats gewoon lid. Vervolgens als ambtsdrager 'verkondigt de pasto(o)r niet zichzelf maar dat Jezus Christus de Heer is en is hij/zij omwille van Hem dienaar van mensen. (1 Korintiërs 4,5). Het 'dienaarschap van mensen om Jezus' wil', is opdracht, vulling van leven. Hopelijk (h)erkennen gelovigen dat in hun pastores.

Pastorie, [september 2021](#)

[1. A.Reijnen. pastoor](#)

